

Monitorizarea respectării drepturilor refugiaților din Ucraina

În contextul unui flux crescut de persoane care se refugiază din Ucraina, țară aflată în război, pe teritoriul României și având în vedere că:

► instituția Avocatul Poporului are drept scop **apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice** în raporturile acestora cu autoritățile publice (art. 1 din Legea nr. 35/1997, republicată);

► *Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție* (MNP) din cadrul instituției Avocatul Poporului **monitorizează centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil** aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, având regimul juridic al zonei de tranzit (locuri considerate a fi de detenție¹), în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora;

► *Domeniul privind apărarea, protecția și promovarea drepturilor copilului - Avocatul Copilului* din cadrul instituției Avocatul Copilului **acționează în scopul promovării și protejării drepturilor copiilor în vârstă de până la 18 ani**, susține și încurajează respectarea și promovarea drepturilor copiilor, în condițiile Legii nr. 35/1997, republicată, respectiv ale Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare (în special Capitolul IV: Protecția copiilor refugiați și protecția copiilor în caz de conflict armat),

precum și faptul că:

► în cadrul ședinței conducerii instituției Avocatul Poporului din data de 7 martie 2022, s-a decis **constituirea unui grup de lucru care să monitorizeze respectarea drepturilor refugiaților din Ucraina**, grup alcătuit din reprezentanți ai celor 6 domenii din cadrul instituției:

D1 - Drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;

D2 - Drepturile familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;

D3 - Apărarea, protecția și promovarea drepturilor copilului;

D4 - Armată, justiție, poliție, penitenciare;

D5 - Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe;

D6 - Mecanismul Național de Prevenire.

vor fi desfășurate următoarele activități, care intră în sfera de competență a instituției Avocatul Poporului:

¹ în sensul art. 4 din Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii – OPCAT și art. 34 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată: *orice loc în care persoanele sunt sau ar putea fi private de libertate, fie în baza unui ordin al unei autorități publice sau la cererea acesteia ori acordul tacit al acesteia*

I. Formularea de **adrese/propuneri de sesizări din oficiu² către următoarele autorități:**

A. Ministerul Apărării Naționale (MAPN)

Informații solicitate:

- modalitățile de abordare a situației refugiaților (atitudinea reprezentanților MAPN față de refugiați);
- asigurarea translatorilor în zonele de frontieră;
- dezechilibre în activitatea punctelor de trecere a frontierei datorate fluxului mare de refugiați sau a unui management defectuos;
- eventualele lipsuri în ceea ce privește dotarea logistică a polițiștilor de frontieră;
- prevenirea abuzurilor de orice fel și a incidentelor nedorite care pot să apară între refugiați și structurile care mențin ordinea publică;
- modul în care refugiații sunt îndrumați către centrele de refugiați;
- problemele care pot să apară în ceea ce privește colaborarea dintre structurile MAPN și MAI, cu ocazia instituirii pe teritoriul României a unor posibile stări de urgență criză, etc. și prevenirea unor eventuale încălcări de drepturi și libertăți cetățenești ca urmare a apariției unor astfel de situații excepționale;
- nemulțumiri ale militarilor armatei române în ceea ce privește dotarea logistică sau aspecte privind resursele umane;
- modul în care reprezentanții MAPN asigură ordinea publică în situații de criză.

Domeniu responsabil: D4

B. Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI)

Informații solicitate:

1.

- statistică privind **refugiații minori** (număr, grupe de vârstă), precizarea situației acestora (însoțiți/neînsoțiți);
- modalitatea de colaborare cu Inspectoratul Teritorial al Poliției de Frontieră, în vederea preluării și protejării minorilor care intră însoțiți sau neînsoțiți în România;
- măsuri luate pentru cazarea minorilor însoțiți/neînsoțiți;
- modalitatea de colaborare cu serviciile de asistență socială din cadrul primăriilor pentru monitorizarea minorilor refugiați;
- dificultăți întâmpinate în asigurarea drepturilor copiilor refugiați.

2. medierea/consilierea juridică acordată persoanelor care intră în România; cine acordă, cum sunt organizați, dacă sunt spații special amenajate și vizibile.

3.

- statistică referitoare la **solicitările de azil** în România a refugiaților din Ucraina (cetățeni ucrainieni/persoane de altă cetățenie aflate în Ucraina la studii/muncă/alte situații): număr total; pe categorii: sex, vârstă, persoane vulnerabile (femei - femei însărcinate, femei cu copii mici, minori – însoțiți/neînsoțiți, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități), țara de origine;
- informații cu privire la cazarea solicitanților de azil (centrele unde au fost cazați); în cazul minorilor neînsoțiți, centre rezidențiale din cadrul DGASPC în care au fost cazați;
- demersuri întreprinse pentru asigurarea resurselor umane (personal centre, pentru asigurarea asistenței medicale, psihologice, sociale, translator de limbă ucraineană), materiale (condiții de locuit, hrană, obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte);

² în funcție de competențele fiecărui domeniu

- demersuri întreprinse pentru asigurarea contactului solicitanților de azil cu familiile acestora, cu ambasada, organizații neguvernamentale;
- modificări legislație/norme interne în contextul fluxului de refugiați din Ucraina.

Desemnarea unei persoane de legătură din cadrul IGI care să pună la dispoziția grupului de lucru informații actualizate săptămânal și atunci când intervin situații speciale.

Domenii responsabile, în colaborare: AVC (pct. 1), D1 (pct. 2) și MNP (pct. 3)

C. Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU)

Informații solicitate:

1.

- modalitatea de gestionare a situației copiilor refugiați/măsuri dispuse;
- dificultăți întâmpinate în asigurarea drepturilor copiilor refugiați.

2.

- modalitățile de abordare a situației refugiaților (atitudinea față de refugiați);
- asigurarea translatorilor în zonele de frontieră;
- dezechilibre în activitatea punctelor de trecere a frontierei datorate fluxului mare de refugiați sau a unui management defectuos;
- eventualele lipsuri în ceea ce privește dotarea logistică a polițiștilor de frontieră;
- prevenirea abuzurilor de orice fel și a incidentelor nedorite care pot să apară între refugiați și structurile care mențin ordinea publică;
- modul în care refugiații sunt îndrumați către centrele de refugiați;
- problemele care pot să apară în ceea ce privește colaborarea dintre structurile MAPN și MAI, cu ocazia instituirii pe teritoriul României a unor posibile stări de urgență, criză, etc și prevenirea unor eventuale încălcări de drepturi și libertăți cetățenești ca urmare a apariției unor astfel de situații excepționale;
- modul în care reprezentanții MAI asigură ordinea publică în situații de criză.

Desemnarea unei persoane de legătură care să pună la dispoziția grupului de lucru informații actualizate săptămânal și atunci când intervin situații speciale.

Domenii responsabile, în colaborare: D3 (pct. 1), D4 (pct. 2)

D. Inspectoratul General al Poliției de Frontieră

Informații solicitate:

1.

- statistică referitoare la numărul minorilor refugiați, grupe de vârstă și cu privire la situația minorilor (însoțiți/neînsoțiți);
- modalitatea de colaborare cu celelalte autorități publice competente, în vederea preluării și protejării minorilor care intră însoțiți sau neînsoțiți în România;
- dificultățile întâmpinate în asigurarea drepturilor copiilor refugiați.

2.

- modalitățile de abordare a situației refugiaților (atitudinea față de refugiați);
- asigurarea translatorilor în zonele de frontieră;
- dezechilibre în activitatea punctelor de trecere a frontierei datorate fluxului mare de refugiați sau a unui management defectuos;
- eventualele lipsuri în ceea ce privește dotarea logistică a polițiștilor de frontieră;

- prevenirea abuzurilor de orice fel și a incidentelor nedorite care pot să apară între refugiați și structurile care mențin ordinea publică;
- modul în care refugiații sunt îndrumați către centrele de refugiați;
- problemele care pot să apară în ceea ce privește colaborarea dintre structurile MAI și MAPN, cu ocazia instituirii pe teritoriul României a unor posibile stări de urgență, criză etc. și prevenirea unor eventuale încălcări de drepturi și libertăți cetățenești ca urmare a apariției unor astfel de situații excepționale;
- modul în care reprezentanții MAI asigură ordinea publică în situații de criză.

Desemnarea unei persoane de legătură din cadrul autorității care să pună la dispoziția grupului de lucru informații actualizate săptămânal și atunci când intervin situații special.

Domenii responsabile, în colaborare: D3 (pct.1), D4 (pct. 2).

E. Inspectoratul General al Jandarmeriei Române

Informații solicitate:

- modalitățile de abordare a situației refugiaților (atitudinea față de refugiați);
- asigurarea translatorilor în zonele de frontieră;
- dezechilibre în activitatea punctelor de trecere a frontierei datorate fluxului mare de refugiați sau a unui management defectuos;
- prevenirea abuzurilor de orice fel și a incidentelor nedorite care pot apare între refugiați și structurile care mențin ordinea publică;
- modul în care refugiații sunt îndrumați către centrele de refugiați;
- problemele care pot să apară în ceea ce privește colaborarea dintre structurile MAI și MAPN, cu ocazia instituirii pe teritoriul României a unor posibile stări de urgență, criză etc. și prevenirea unor eventuale încălcări de drepturi și libertăți cetățenești ca urmare a apariției unor astfel de situații excepționale;
- modul în care reprezentanții MAI asigură ordinea publică în situații de criză.

Desemnarea unei persoane de legătură din cadrul autorității care să pună la dispoziția grupului de lucru informații actualizate săptămânal și atunci când intervin situații special.

Domeniu responsabil: D4

F. Centre regionale de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil (București, Galați, Rădăuți, Șomcuta Mare, Giurgiu și Timișoara)

Informații solicitate:

- statistică referitoare la solicitanții de azil (cetățeni ucraineni/persoane de altă cetățenie aflate în Ucraina la studii/muncă/alte situații) cazați în centre:
 - ▶ număr (număr total solicitanți; număr la data întocmirii răspunsului)
 - ▶ pe categorii: sex, vârstă, persoane vulnerabile (femei – femei însărcinate, femei cu copii mici, minori – însoțiți/neînsoțiți, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități), țara de origine;
- demersuri întreprinse pentru asigurarea resurselor umane (personal centre, pentru asigurarea asistenței medicale, psihologice, sociale, translator de limba ucraineană), materiale (condiții de locuit – gradul de ocupare a centrului de la sosirea refugiaților din Ucraina, hrană, obiecte de îmbrăcăminte și încălțăminte);
- demersuri întreprinse pentru asigurarea contactului solicitanților de azil cu familiile acestora, cu ambasada, organizații neguvernamentale;
- dificultăți în asigurarea unor condiții corespunzătoare de cazare și asistență în funcție de nevoile solicitanților de azil.

Desemnarea unei persoane de legătură din cadrul centrului care să pună la dispoziția MNP informații actualizate săptămânal și atunci când intervin situații speciale.

Domeniu responsabil: MNP

G. Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopție (ANDPDCA)

Informații solicitate:

- statistică privind copiii refugiați din Ucraina, cazați în centre rezidențiale (centrele rezidențiale unde sunt cazați, vârstă, dizabilități, țara de origine – dacă nu sunt cetățeni ucraineni etc.).

Desemnarea unei persoane de legătură din cadrul ANDPDCA care să pună la dispoziția MNP informații actualizate săptămânal și atunci când intervin situații speciale

Domeniu responsabil: MNP

H. Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului/Direcțiile de Asistență Socială/Serviciile Publice de Asistență Socială

Informații solicitate:

- informarea cu privire la numărul copiilor refugiați și situația acestora (însoțiți/neînsoțiți/instituționalizați/cu dizabilități);

- măsurile dispuse în vederea asigurării respectării drepturilor copiilor refugiați (securizarea, preluarea, consilierea, cazarea, asistența acestora în cadrul procedurilor legale);

- informarea cu privire la posibilitățile de gestionare corespunzătoare a situației copiilor (situația spațiilor, numărul de locuri disponibile în centre, situația personalului de specialitate, translatori);

- modalitatea de colaborare cu celelalte autorități publice competente, în vederea asigurării drepturilor copiilor refugiați pe teritoriul României;

- informarea cu privire la dificultățile întâmpinate în asigurarea drepturilor copiilor refugiați.

Desemnarea unei persoane de legătură care să pună la dispoziția grupului de lucru informații actualizate săptămânal și atunci când intervin situații speciale.

Domeniu responsabil: AVC

I. Inspectoratele Școlare Județene

Informații solicitate:

- informare cu privire la numărul de locuri disponibile din cadrul unităților de învățământ pentru copiii refugiați, respectiv măsurile dispuse în vederea asigurării dreptului la învățatură și egalitate de șanse (înscrierea elevilor ucraineni în școlile din România);

- informare cu privire la numărul de cadre didactice vorbitoare de limba ucraineană, respectiv posibilitățile și măsurile identificate în vederea asigurării procesului educativ și integrarea copiilor refugiați;

- modalitatea de colaborare cu celelalte autorități publice competente, în vederea asigurării respectării drepturilor copiilor refugiați în România.

Desemnarea unei persoane de legătură care să pună la dispoziția grupului de lucru informații actualizate săptămânal și atunci când intervin situații speciale.

Domeniu responsabil: AVC

J. Direcțiile de Sănătate Publică din județele aflate la granița cu Ucraina

Informații solicitate:

- primele puncte în care se oferă asistență medicală refugiaților imediat după ce trec granița în România

Desemnarea unei persoane de legătură care să pună la dispoziția grupului de lucru informații actualizate și atunci când intervin situații special.

Domeniu responsabil: DI

II. Vizite

A. în centrele regionale de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil (București, Galați, Rădăuți, Șomcuta Mare, Giurgiu și Timișoara) unde, conform informațiilor primite, sunt solicitanți de azil din Ucraina.

B. în centrele rezidențiale unde au fost cazați refugiații minori (conform informațiilor primite de la ANDPDCA, DGASPC, primării).

Domeniu responsabil: MNP

III. Monitorizarea permanentă a cadrului legal incident în cazul refugiaților

Domenii responsabile: toate

IV. Monitorizarea constantă a presei, în vederea identificării articolelor ce prezintă situația refugiaților, în scopul identificării modului în care autoritățile publice asigură și respectă drepturile refugiaților/identificarea deficiențelor

Domenii responsabile: toate

Alte aspecte:

- grupul de lucru se va întâlni săptămânal (contactul fiind menținut constant, telefonic sau prin e-mail), în ziua de vineri, ora 11:00, pentru a discuta demersurile întreprinse și rezultatele obținute, precum și întreprinderea de noi măsuri, dacă este cazul.

- lista privind demersurile propuse de grupul de lucru poate suferi modificări/completări în funcție de evoluția situației refugiaților și a aspectelor noi apărute.

București, 8 martie 2022